

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

R.P. Richardi Lyncei ... Vniversa Philosophia Scholastica

Complectens Metaphysicam, id est, Scientiam de Ente incorporeo, seu
transnaturali

Lynch, Richard

Lvgdvni, 1654

XII. Diluuntur argumenta aduersus nostram sententiam superius posita.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95247](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95247)

119 Obiiciunt tamen aduersarij Aristotelem libro 1. posterior. cap. 2. *Scire autem unamquamque rem simpliciter, & non ut sophiste per accidens, arbitramur, eam causam ob quam res est illius causam esse, & fieri non posse ut res aliter sese habeat, cognoscere arbitramur*: quo igitur intellectus aliquid concludat, atque cognoscat per causam, necesse est hanc cognosci velut eius causam, & quod ex ea sequatur veritas obiectiua conclusionis: id enim significat ea textus Aristotelici particula, *eum causam, ob quam res est illius causam esse, &c.* Obiiciunt secundo: politis iisdem praemissis vnus conclusionem ex iis deducit, alius vero eam cohibet: at non alia ratione nisi quia vnus & non alius reflexe cognoscit bonitatem illationis: haec igitur cognitio ad conclusionem inferendam est necessaria; alias qua ratione in eius praesentiam, aut absentiam posset conclusionis praesentia, aut absentia reuocari?

120 Obiiciunt tertio: conclusio reflectit necessarid supra obiectum praemissarum, & indicat, Petrum, verbi gratia, esse animal, quia omnis homo est animal, & Petrus est homo: igitur conclusio indicat obiectum suum ita esse, quoniam ita est obiectum praemissarum, siue quod in ista est, obiectum suum recte inferri, ac sequi ex obiecto praemissarum: sed ad iudicium conclusionis requiritur apprehensio, quae feratur in eius obiectum, illudque totum prius intellectui proponat: quamobrem, cum iudicium conclusionis feratur in bonitatem illationis obiectiuae, sane apprehensio eiusdem bonitatis erit ad iudicium, siue assensum conclusionis requisita. Obiiciunt quarto: ad inferendam conclusionem ex praemissis necessarium est id quod particula, *ergo*, in mente correspondet, alias cur illa particula in omni, & quouis adhibetur syllogismo? at id, quod in omni in mente respondet ei particulae, nequit aliud esse, quam cognitio bonitatis illationis.

121 Obiiciunt quinto: quod requiritur ad ponendas praemissas, id etiam est requisitum ad inferendam conclusionem ex praemissis, cum non nisi ex iis positis illa possit inferri: cognitio autem bonitatis illationis ad ponendas praemissas est necessarid requisita: praemissae siquidem sunt medium ad conclusionem, & haec illarum finis: at ad ponendum medium opus est prius cognosci conducentiam, & utilitatem eius ad finem: oportet igitur ad ponendas praemissas, ut cognoscatur earum conducentia, & utilitas ad conclusionem: quocirca, cum eas conducere, siue utiles esse ad conclusionem inferendam perinde sit, atque conclusionem ex iis recte inferri posse; sane cognitio huius illationis, & quod bona, ac recta sit, ad ponendas praemissas, ac proinde ad inferendam conclusionem erit apprimè necessaria.

122 Obiiciunt sexto: conclusio obiectiua ex se est ignota: nequit igitur intellectus ei assentiri, nisi prius illi proponatur velut annexa veritati praemissarum, siue quod iuxta est, ex eis tite sequens: conclusa enim hac propositione tam erit ignota sicut antea, adeoque tam non poterit intellectus ei assentiri, quam antea. Obiiciunt septimo: intellectus ne temere, & irrationabiliter, & absque vlla similitudine, aut specie veri assentiat obscuro consequenti, opus habet luce praemissarum: ergo etiam ne temerarium, & inconsideratum se gerat, aut sine probabilitate, ac verisimilitudine procedat, prius indiget cognoscere, quales sunt praemissae, ex quibus vult concludere, qualis etiam conclusio quam vult inferre, & quod in illis sit virtus huius deductiua, & in hac ex earum assensu necessaria, ac formalis sequela.

123 Obiiciunt octauo: veritas consequentis pendet ex

connexionem antecedentis cum illo: prius ergo debet haec cognosci. Aut paulò aliter: conclusio non nitiatur veritati obiectiuae praemissarum, nisi prout connexa cum illa: ergo, si cuiusmodi veritas obiectiua cognosci debet ante conclusionem, profecto debet ut connexa cognosci. Nonò tandem obiiciunt: qui probat vnum ex alio, tenetur probare, posse non tantum veritatem praemissarum, sed etiam earum connexionem cum consequenti: hanc ergo dum non cognoscit, prudenter timere potest de veritate conclusionis, eiusque assensum cohibere, ac proinde nequit ei euidenter, & sine formidine assentiri: saltem ergo ad conclusionem euidentem requiritur cognitio bonitatis illationis, siue connexionis inter antecedens, & consequens.

C A P V T XII.

Diluuntur argumenta aduersus nostram sententiam superius posita.

AD primum eorum respondeo, Aristotelem eo 224
loci tantum definire scientiam perfectam, ac propter quid, deque eius natura statuere esse, ut non rem per effectum, aliudve medium instat scientiae, quia, cognoscat, sed potius per propriam eius causam: particula autem illa, *causam ob quam res est illius causam esse*, non denotat, cognitionem vllam reflexam, sed, ut explicant nostri Conimbricenses 1. poster. cap. 2. quat. 1. art. 1. §. *sed iam definitionem*, & communiter alij, haud sufficere ad scientiam propter quid effectum cognosci, & etiam causam, ob quam est, sed necesse esse, ut cognoscatur effectus esse propter talem causam, utque huius cognitio illius notitiam inferat. Quapropter, si quis iuxta lunam miraculosè positus eam deficere cerneret, necnon etiam inter eam, & solem interponi tellurem, non haberet scientiam propter quid talis eclipsis, si non concluderet eam ex interiectione telluris inter vtrumque fidus, hunc in modum: interponi tellurem inter solem, & lunam facit hanc deficere: sed tellus interponitur inter solem & lunam: haec ergo deficit, ac patitur eclipsim. Vbi ergo hic cognitio reflexa bonitatis illationis.

Ad secundum respondeo: quod positis iisdem 125
praemissis vnus conclusionem inferat, eo quod habeat cognitionem bonitatis illationis, alius vero, ob defectum eius cognitionis, conclusionem non inferat, tantum arguit, cognitionem eiusmodi conducere ad inferendam conclusionem, non vero ad eam esse necessariam. Ita cum iisdem aliis motiuis vnus aliquid operatur, quia ab amico rogatus est, alius vero idem officium praetermittit, quia non est rogatus, non quod amici preces ad operandum necessariae sint, sed praecise quod sint utiles, multumque sit in eis momenti ad flectendum in vtramque partem. Deinde quod vnus, & non alter ex iisdem praemissis conclusionem efficiat, non semper reuocandum est in cognitionem bonitatis illationis vni, & non alteri inexistentem; sed saepe saepius huius discriminis ratio esse solet, quia easdem praemissas vnus clarius penetrat quam alter, aut, si sint ab vtriusque penetratae aequali claritate, & euidentia, quia vnus, & non alter iis ad inferendam conclusionem vti mauult.

Ad tertium respondeo, in primis ad quemcunque 126
assensum conclusionis eius reflexionem supra obiectum praemissarum haud esse necessariam ut cap. seq. clarebit: hoc ergo ex titulo non est quod sit vniuersaliter,

saliter, ut aiunt, & ad omnem conclusionem necessaria cognitio bonitatis illationis. Rursus ne ad assensum conclusionis reflectentem supra præmissas esse necessarium iudicium bonitatis illationis eo probatur argumento, cum tamen de iudicio sit potissime quaestio. Tertio aliquoties intellectus noster iudicat de rebus evidentibus, ac perspicuis sine apprehensione prævia, ut superius ostensum est cap. 4. huiusmet tract. si quando autem id potest contingere, maxime cum superpetit aliquid intellectui vicem gerens apprehensionis: poterit ergo intellectus interdum assentiri obiectivæ conclusioni, sine eius apprehensione prævia, seu directa, seu reflexa, atque ad bonitatem illationis terminata, nimirum dependenter à solis præmissis, quæ vicem omnis apprehensionis gerunt, totumque conclusionis obiectum quodammodo proponunt, ac repræsentant. Præterea lis est, an ad conclusionem, quatenus asserit extrema aliqua esse idem inter se, nec nisi suo incumbit obiecto, sit necessaria cognitio bonitatis illationis, hoc est qua dignoscatur, eam identitatem immediatam recte sequi ex obiecto præmissarum, siue identitate extremorum vni tertio: atqui argumentum præfens ad summum efficit, requiri apprehensionem bonitatis illationis ad conclusionem, non quatenus hæc iudicat, extrema esse idem inter se, suoque tantum inherescit obiecto, sed quatenus indicat ipsam bonitatem illationis, atque ad obiectum præmissarum retro se convertit.

127 Ad quartum respondeo, quod subiicitur voculae ergo ad conclusionem inferendam necessarium esse: cæterum eius particulæ significatum non esse iudicium, aut apprehensionem bonitatis illationis, sed causalitatem directivam, qua assensus conclusionis dependeat à præmissis, & hæc ad illum actu secundo concurrunt. Ad quintum respondeo, in primis eo non probari cognitionem bonitatis illationis immediatè concurrere, & necessariam esse ad conclusionem, quod solum inter auctores controuersi solet, sed tantum mediatè, quod est extra controuersiam nostram. Deinde ne mediatè quidem requiri cognitionem bonitatis illationis ad conclusionem inferendam eo conuincitur argumento: siquidem sapissimè inexistunt intellectui præmissæ, quin adhibeantur velut medium ad conclusionem inferendam: cur ergo tunc earum utilitas, & conducentia ad conclusionem, siue huius recta ex iis inferibilitas cognosci prius debeat? Antecedens est perspicuum: sicut enim sapissimè quis apprehendit obiectum, quin eam apprehensionem eligat tanquam medium ad iudicium, quod eius vi formaturus est postea: & cognoscit bonum, quin eam cognitionem eligat velut medium ad amandum eius beneficio; quod idem cernere est in intentione, & electione, adque imperante, & imperato: ita similiter sapissimè poterit quis præmissas aliquas intellectu concipere, quin eas prius optet velut medium ad inferendam conclusionem idoneum. Fac aliquas à Deo præmissas intellectui infundi: sanè eiusmodi præmissæ dici nequibunt medium ad conclusionem sponte electum: cur nam ergo velut ad eam viles prius cognosci debeant?

128 Ad sextum respondeo: consequens multoties est ex se ignotum, id est non per se notum, sed potius egens luce aliqua prævia, ratione cuius mereatur assensum: cæterum, ut veritas obiectivæ consequentis suapte natura obscura prius innotescat quodammodo, & clarescat intellectui, quam assensum ei præbeat, satis est notitia directa præmissarum, nec est necessaria cognitio vlla reflexa: ratio huius est, quoniam ne illa reflexa cognitio bonitatis illationis, cuius ne-

cessitatem intendunt aduersarij, proponit formaliter, & explicite quod ita sit absolute consequens obiectivum, sed tantum virtualiter, & implicite, quatenus statuit, illud ita esse si sint veræ præmissæ, cum tamen harum veritatem non asserat, sed velut alieni muneris supponat: at etiam præmissæ se solis, & circumscripta quavis alia notitia proponunt intellectui implicite, ac virtuali ratione consequens obiectivum: ad præuiam igitur huius propositionem, ac lucem, eiusque tollendam obscuritatem, abigenda sunt que tenebras erit tam idonea præmissarum directa cognitio, atque reflexa bonitatis illationis.

129 Ad septimum respondeo: quemadmodum voluntas non feratur in bonum aliquod cæco impetu, sed prudenter, atque consulte se gerat, satis est eam prius habere cognitionem illius boni, quod est amatura, nec est opus ut ipsam cognitionem boni reflexè cognoscat, ita similiter ut intellectus omnem temeritatis, & imprudentiæ, aut præcipitis, & inconsideratæ assensionis periculum fugiat, satis superque est, ut habeat præmissas conclusionis suasius ne requiritur, ut illas reflexè cognoscat, aut ex eis ritè conclusionem sequi iudicet.

130 Ad octauum respondeo: dependet quidem veritas consequentis ex connexionione antecedentis cum illo: propterea tamen opus non est hanc connexionionem prius cognosci, quam intellectus consequenti cedat, & consentiat, sed sufficit ipsum quod ita connectitur præcognosci: nam etiam executio finis pendet à conducentia, & utilitate mediæ illam: nihilominus haud oportet, antequam finis executioni mandetur, amari utilitatem, aut conducentiam mediæ, hoc, aliove simili actu: volo, ut medium hoc sit vtile, & conducat ad exequendum finem, sed sufficit ita si ametur, & eligatur ipsum id quod est vtile, atque conducit. Rursus, ut aliis exemplis rem declarem, iuxta non paucos etiam aduersarios, Deus connectitur essentialiter cum creaturis possibilibus, ac vi huius connexionis, & dependenter ab illa cognoscuntur à beatis in Deo creaturæ possibiles, cum sit ideo verum, eas videri in Deo, quoniam hic ad illas relationem habet transcendentalem: hoc tamen non obstante neutiquam est necesse prius debere cognosci connexionem Dei cum creaturis prout talem, quam hæc cognoscantur, & videantur in illo: hoc enim esset, eas prius cognosci quam cognoscantur, quando Dei cum illis connexio prout talis nequeat innotescere sine earum notitia: similiter ergo, tametsi dependeat veritas consequentis ab antecedentis cum illo connexionione, non propterea hæc prout talis cognosci prius debet, quam intellectus veniat in notitiam consequentis.

131 Ulterius ordo obiectorum multoties facit, ut vnus apprehensio excitet memoriam, & apprehensionem alterius, sine eo quod vtrumque conferatur inuicem, aut alterum cognoscatur penes eum ordinem, quem habet ad alterum, verbi gratia, memoria primæ dictionis excitat apprehensionem, & memoriam sequentis; imo totius orationis: quin tamen opus sit meminisse, quod ea dictio sit ordine primæ: hæc enim reflexio, tametsi contingat aliquando, non semper est necessaria, ut ipsa testis est experientia: ergo similiter in præfenti, &c. Atque hinc constat ad id quod subiicitur in argumento ad eius lucem, & confirmationem. Paulo aliter etiam responderi potest, connexionem videlicet antecedentis cum consequenti esse relationem quandam identitatis implicitæ, quæ proinde includit vnum, & alterum ritum cæterarum relationum prædicamentaliū, fundamento & termino coalescentium siue reales, ac veræ sint,

sint, siue rationis solius, & per imitationem quandam: dependet ergo veritas consequentis à connexion-
ne antecedentis cum illo, eique innititur, non tamen
penes eam adequatè, & se tota sumptam: hoc
enim esset eam à seipsa pendere, sed penes eius fun-
damentum, scilicet antecedens obiectuum: satis ergo
est, hoc tantum prius cognosci, quam veritas conse-
quentis in intellectu locum sibi faciat.

132 Ad postremum respondeo: qui probat vnum ex
alio teneretur probare non tantum veritatem præmis-
sarum, quibus vitur immediate, sed etiam alias præ-
missas remotas in eam probationem assumptas, &
rursus has, si negentur, per alias, & sic absque fine: &
tamen non oportet ob id omnia principia conclu-
sionis etiam remota ante illam actu cognosci: sunt
enim infinita syncategorematicè, ac proinde ea quæ
nequeat intellectus noster simul cognoscere: quan-
quam ergo tentatur, aliquis probare connexionem
antecedentis cum consequenti, ac bonitatem illatio-
nis, quoties respondens eam negat, non propterea
debet illa cognosci ante conclusionem. Quocirca,
sicut ad eundem, omnisque forudinis nescium
assensum conclusionis non est opus, ut principia re-
mota præmissarum, quibus earum veritas probari
possit, insint intellectui, sed quod nihil ei insit, quod
contra veritatem præmissarum faciat, sic non oportet
ad assensum conclusionis, ut intellectus cognos-
cat bonitatem illationis, siue conclusionem bene se-
qui ex præmissis, sed ut cognoscat illam minimè
ita sequi.

CAPVT XIII.

*An conclusionis supra obiectum præmissarum
reflexio ad argumentationem
sit necessaria?*

133 Conclusionem saltem extrinsecè & mediis præ-
missis formalibus à quibus deriuatur ad obie-
ctum præmissarum terminari, velut ad obiectum for-
male, & morium, omnibus est in explorato. An au-
tem ad illud etiam intrinsecè, & immediate termine-
tur, haud est adeo compertum: siquidem Ferrarien-
sis lib. 1. contra gent. cap. 57. Capreolus in primum
distinct. 2. quæst. 1. in solut. ad argumenta contra 4.
conclus. Soncinas 6. metaph. quæst. 10. Durandus in 2.
distinct. 38. quæst. 3. ad 3. Fonseca 6. metaph. cap. 1.
quæst. 4. Vallius 1. poster. disp. 1. part. 2. quæst. 5. Ru-
bius 1. poster. cap. 1. quæst. 6. num. 54. & sequentibus
Hurtadus disp. 11. Logicæ sect. 9. Arriaga disp. 15.
Logicæ sect. 4. subsect. 2. Item Caietanus, Adamus,
Aureolus, Medina, & Bartholomæus Amicus tracta-
tu 23. Logicæ quæst. 5. art. 3. ac Marius disp. 17. de
fide sect. 2. conclus. 3. ac B. Thomas 1. 2. quæst. 8. art. 3.
& quæst. 12. art. 4. & communiter alij tenent partem
affirmatiuam: nimirum positis his præmissis, omnis
homo est animal, Petrus est homo, conclusionem ex
iis deductam necessario asserere, Petrum esse animal,
quia omnis homo est animal, & Petrus est homo:
quanquam non desint qui hanc reflexionem conclu-
sionis aliter explicent. Cæterum Ochamus, Gabriel
& Gregorius quæst. 3. prol. art. 1. conclus. 2. Molina
& Aueria quæst. 16. Logicæ sect. 2. conclus. 2. & alij
non pauci tuentur partem negantem, videlicet
positis superioribus præmissis, conclusionem ex iis
illatam nihil aliud inferre, aut posse, quam Petrum
esse animal.

134 Inter has sententias media quædam mihi placet,
nimirum conclusionem interdum intrinsecè, & im-

mediate supra obiectum præmissarum reflectere, in-
terdum verò ita non reflectere, & vtrumque accidere
posse & solere. Primò, quia in eo quod conclusio
vtrouque modo tendat, nulla repugnancia apparet,
cedo enim qualis ea sit. Secundò, quoniam intentio
modò mouet ad electionem merè materiale, quæ vi-
delicet in solum medium intrinsecè, & immediate fe-
ratur, modò in electionem formalem, quæ quidem in
medium, & finem etiam pergit intrinsecè, & imme-
diatè, ut est experientia testatissimum: ecquis enim
non videat, intenta efficaciter salute interdum effu-
sionem sanguinis præcisè sumptam, interdum eam
propter salutem vi prioris intentionis eligi solere.
Et quidem si intentio salutis medio aliquo imperio
efficaci à se deriuato electionem inferat medij neces-
sarij, quemadmodum inferre consuevit, non cetum
cur modo vnam, modò aliam electionem inferre ne-
queat: siquidem vtrique possibilis est, ut manifestum:
poterit ergo voluntas, quam malit, imperare.

135 Tertiò argumentor: præmissæ suprapositæ modò
hunc actum *Petrus est animal*, modò hunc, *Petrus est
animal*, quia *omnis homo est animal*, & *Petrus est
homo*, inferre, atque deducere possunt, sed actus ex
præmissis legitime deductus conclusio est: duplex
igitur conclusio ex iis præmissis formalibus possibi-
lis est, quarum vna, & non alia supra obiectiuas in-
trinsecè, & immediate reflectat: maior probatur: ea-
tenus præmissæ ad assensum conclusionis intellectum
mouent, eumque inferre possunt, quatenus obiectum
conclusionis implicite repræsentant, illudque intel-
lectui quodammodo proponunt, uti suprà edocui-
mus: at eæ præmissæ, *omnis homo est animal*, *Petrus
est homo*, obiectum vtriusque illius actus implicite
repræsentant, & intellectui proponunt: prioris qui-
dem, ac minimè reflectentis, ut apud omnes est in-
dubitatum: posterioris etiam, ac reflectentis: siqui-
dem idè obiectum prioris actus implicite repræsen-
tant, nimirum *Petrum esse animal*, quia hoc quod est
Petrum esse animal necessario connexum est cum hoc
quod est, omnem hominem esse animal, & Petrum
esse hominem, quod præmissæ explicite repræsen-
tant: obiectum posterioris actus, nimirum Petrus
est animal, quia omnis homo est animal, & Petrus est
homo, necessario connexum est cum hoc quod est
hominem omnem esse animal, & Petrum esse homi-
nem, nec alterum verum esse potest, quin alterum
etiam cum veritate cohareat.

CAPVT XIV.

*Argumenta pro duabus sententiis extremis,
media, ac veriori oppositis.*

136 Obici solet pro prima sententia & contra secun-
dam nostræ sententiæ partem: obiectum præ-
missarum est obiectum formale, & specificatiuum
conclusionis: at hæc semper attingit intrinsecè, &
immediate suum obiectum formale, & specifica-
tiuum: qui enim fieri potest, ut speciem, ac formam
tribuat actui quod ei non obicitur intrinsecè, & im-
mediata ratione? ita ergo semper attingit conclusio
præmissarum obiectum. Secundò: ratio formalis
aliud attingendi immediate debet attingi, qua ratio-
ne visio coloris perspicit immediate lucem, quoniam
hæc est ratio formalis obiectiua videndi coloris, ideo-
que videtur color, quia est luce affusus: at obiectum
præmissarum est ratio formalis assentiendi conclu-
sioni, ideoque intellectus huic assentitur, quoniam
illis præbuit assensum: actus igitur conclusionis de-
bet